

KÉREK EGY SEMMIT

Az a rengeteg sok szegény
fájdalom mind-mind itt

Lábass Endre 59

van körben a fényben a sötétben, leúszik a vízben, koptatja a falakat – mások az illatok – a legfinomabb illatokat bűzös anyagokból kotyvasztják –, káromkodások, átkok közt máshogy ragyognak a karácsonyi izzók, a szegények műanyag gyöngysorai felzaklatóbbak mint a gyémánt, árnyalakok suhannak szatyraikban kihűlt semmivel, mindig ez jut eszembe ha zsemlet kérnek mosolyogva – kérek egy zsemlet, kérek egy semmit... koszos nylonruhák hátán kiégetett folt, cigarettákat nyomtak el a hajlott hátakon, esőben némán térdeplő emberek virágokat ültetnek a jeges fekete földbe a Köztéren – ma a szombat is rabszolganap, hogy aztán felszabadultan ünnepelhessenek. A fészkekben villogó tévét sem gúnyolni kell, félelmetesen esendő ez a reményt vesztetten távoli fénybe bámuló dráma.

SZÚKONCERT ÉS A KATONAZENÉSZ VAGYONŐR

Az élettörténetünk végtelen folyamából mesének kiválasztott darabok kezdetének meghatározása nehéz feladat. Itt van például a szűkoncert. Fáskamrámat, e vörös szobát az emeleten alakítottam ki, lakásomban, egy kis röttyi helyén. Annak idején ez a cselédszoba mellékhelyisége volt. – Külön lépcsőház, igen, hogy ne jöjjenek velünk szembe cuccokat cipelve, a vécénkre meg csak nem engedhetjük be őket – ne haragudj, gróf úr, a szlozi belülről zárva, a szolgám szar odabent. Az is lehet, hogy többen vannak, ezeknél nem tudni, nem úri emberek, de ennyiért azért megérik, sok munkát elvégeznek egy ilyen nagy lakás szobáiban. És valamiből nekik is meg kell élniük. – Ne haragudj, gróf úr, a szolgánk holtan lóg a fregoliról, cinóberzöld a nyelve, és a feleségem fél tőle, már telefonáltunk, hogy szedje le onnan valaki, és feladtunk egy új hirdetést.

Nyilván a vörös szoba álma jár az eszemben. Haláloznak hasznos következményei voltak, például, mivel január elején haltam meg, és csak áprilisban kerültem haza, megmaradt tavalyról rengeteg tűzifa. A fát egy kedves szakállas füvestől hoztuk kocsival – fiatal volt úgy dátumilag, egyébként igen, tényleg háromezer éves –, tiszteletreméltó erőfeszítéssel tápáskodott fel a földig ült kanapé mélyéről, hogy elérjen hozzám, megérintse a kezemet, kicsit egymásra nézzünk, majd vissza is kellett érnie a bársony gödrébe. Nekem szánt tűzfája a kertben állt egy kasféle építmény alatt, maradék fa volt, és valahogy kihúzhatta a gyufát, nem értettem, miért adják olyan könnyedén oda.

Hazahoztuk kocsival. Elvult magában a pompejivörös szobában, csak erősen percegett az egész. Fűtöttem vele, aztán meghaltam január elején, és lakásom, ez a vár, akkortól sokáig némán üresen állt, csak a költőtlen alakok által kosznak nevezett porcicák surrantak ki néha embermé-

60 lyedéses ágyam alól, sokkal puhábban és némábban, mint az igazi, csont és bőr cicák. A porcicák maguktól híznak, és nem akaratosak. Bár néha hatalmasra növekednek. Ott feküdt a tévűjság a tonett széken, rajta az ismeretlentől örökölt szemüvegem, és a golyóstoll, bekarikázni a gyilkosos filmek és politikai szónoklatok időpontjait, aztán leperegtek a dátumok, lejárt az újság, nem mentem érte hetente a sarki közértbe, végre a tévé is alaposan kipihenhetette magát. Mire ismét hazakerültem, már nem tudtam az újságban egy dátumot bekarikázni, annyira remegett a kezem, az emlékek rezgéssé válnak, megőriztem jó hangulatomat, egészen kiváló kedvem kerekedik néha, de nem tudok többé időpontokat bekarikázni. Ekkor úgy döntöttem, nem is akarok, és egy probléma meg is van oldva.

Hetek óta terveztem, kitakarítok a vörös szobában, és az utolsó, maradék, fekete nylonzsákba rakom a füves srác előző életéből megmaradt zuvas fáit. Ma, hétfőn reggel végre eljött a várva várt erőhullám, elvégeztem a nagy feladatot, Robinsonnak is komolyan erőt kellett gyűjtenie egy-egy feladathoz lázasan, depressziósan. Nekiláttam – a kamrában szerencsére nem találtam izzó tekintetű, haldokló, vén kecskét –, és az összes fát a zsákba halmoztam szép rendben, hogy elférjenek. A rabszolgahajókon is fontos volt a logisztika. Aztán kisöpörtem a törpeseprűvel, amit múltbelim hagyott itt maga után. Elégedett vagyok a munkával, nem percenként, de elég gyakran kijárogatok megnézni, mi a helyzet a kamrában, van-e még valami takarítófeladatom. A régi percegéskoncert emlékére ilyenkor megállok mozdulatlanul, hallgatózom – mi a helyzet, kis barátaim, akiknek a táplálkozása zene. A szúk a hullazsákban kicsit megilletődve percegnek, sokkal kisebb lelkesedéssel. Megérintette őket a hangulat – hiába, a szimbólumoknak nagy hatalma van. Bolhacirkuszról már hallottam – kis hintókat szoktak bolha négyesfogattal húzatni, a hintó mélyén bolhabombanő piperézkedik, ölében bolhapolotakutya, a karcsú, elegáns bolhagróf selyemmel bélelt cilindert visel, kinn a bakon egy alacsonyabb sorból származó, napcserzett arcú, izmos bolha ül, és ostorral hajtja a szolgálókat a nagyváros szelében az őszi estén a fáklyafényes operabál felé. Hetek óta járok a fáskamrába hallgatózni. Magamra zárom az ajtót ilyenkor, leguggolok a sötétben, a vörös falnak támaszkodok, és hallgatom a harsogó percegést.

Szállnak a percek, negyedórák, lent, a sarki közértben ma az idősebb őr ül a pult mögött, ahogy meglát, már siet is mosolyogva felém, és hagyva monitort, narancslevet, kamerát, felírja nekem egy cetlire a nevét. Közben, ahogy a nevét írja – és én meg tudomásul veszem, hogy ő tud írni, míg én

erre a műveletre január óta képtelen vagyok –, felmutat a falra – az ott az én nevem – mondja, és közben nézi arcomon, a hatást –, a lakáshirdetések közé oda van írva a falra az én hirdetésem is, zenész vagyok, gitártanár, ide is írtam magának: K. S., Vagyonőr, Zenetanár. Jöjjön majd el a koncertünkre – és ekkor egy öreg őr emberismeretével, tapintatosan halkabban hozzáteszi – Őrülni fogok, ha eljön... vannak ingyenes koncertek is.

61

SZÚKONCERT ÉS CIGÁNYKOSÁR

Holnap délután hozza kisleveggyel az idejű fáty barátom, Honti Károly, megint kimegyek hát a vörös fátykamarába, és utána nézek a dolgok állásának. A maradék szuvas fáty már a fekete hullazsákba halmoztam napokkal előbb, ott percegnek megszeppenve, ijedten, tízezren. Igen ám, de mégis csak értelme volt a kamarába kimennem. Hiszen, oké, a régi, szuvas fáty az újtyól a nagy fekete zsákkal elválasztottam, a vén szúvak, vagy az új generáció, magyarul szúnemzedék, nem mászik át a finom új fátyba, nem viszem be őket a hálószobába, ahol felfalják a tölgyfa parkettát, aztán molyette Harris Tweed zakóimmal és a molyokkal együtt a dög nagy bíder szekrényt. Nehéz a pártélet, annyiunknak kell megélnünk e kis helyen. Nem, ők maradnak a zsákban, és ott tartják kis koncertjeiket, a szabadság e fekete nylon szigetén. Igen ám, de én, töketlen, az új fáty a régi, fonott cigánykosárban viszem be a hátsó szobába, ahová az álombeli nőket várom. Leteszem majd a kis Piroska kosaramat, alaposan kihamuzok, behelyezem a máglyát, szép rendben azt is, és csodálatos ügyességgel begyűjtök – negyvenöt másodperc a rekordom, rég megmértem. Csakhogy közben pár a kosárba átköltözött szú ravaszul a parkettámra huppan, és a parkett réseibe mászik. Na, ez a gondolat vert tanyát maradék elmémbe, és mivel egyre rosszabbul hallok, meg hajlok – mozgáskoordinációm se a régi –, lassan, a fülemhez emeltem a kosarat, hogy meghallgassam, van-e szúkoncert a fonott cigánykosárban is? Na, ekkor jött látogatóba a barátom. Beengedtem, és folytattam a fontos műveletet. Elvolt magában, néha kinézett, és én akkor arra gondoltam, vajon szegény öregem, mi a fenét gondol rólam, mi lehet velem, hogy ilyen gondosan, közélről, hosszan hallgatom az üres kosarat. Gyógyszer mellékhatás, nem gyakori, egymillióból egy beteg hallgat fonott kosarakat.

DRÁGA PHIL!

62 Pár évvel ezelőtt, tán a Krúdy utcában, nagyjából két korsó sör áráért lelkesen megvásároltam télire egy szőrme galléros, régi, holland vasutaskabátot, ráadásul királynős szerencsepénzzel a zsebében. Valaki azt mondta – öregem, már szinte nem lehet veled megjelenni, olyan vagy, mint egy menő német avantgárd művész, vagy inkább egy karmester Bécsben. Ez tetszett, kihúztam magam, de akkor jött másvalaki, az csak legyintett – ahaa, iigen, kár, hogy műszőrmegallér. Na, ez szíven ütött. Rögtön elstáztam egy szűcsmesterhez – halványan emlékeztem, merre láttam egykor a központi fekvésű, mégis elegánsan eldugott boltját. A műhely még mindig megvolt, én bizonytalankodva előadtam a mesét, ő épp csak felnézett – még az ajtóban álltam, hogy könnyebben kidobhasson, ha akar, ezzel jeleztem, hogy nem tolakszom aurájába –, rám nézett szemüvege felett – még hogy ez műszőrme, ki mondta magának ezt a marhaságot?! Ez kérem egy nagyon is szép kis mormota. Aki ezt műszőrmének nevezte magának... az még soha nem látott mormotát. Legszívesebben szívemre öleltem volna az öregurat, gyorsan közelebb mentem, hogy jobban megnézhesse, akár meg is simogathassa galléromat. Simított egyet öreg kezével a galléromon – persze, persze, ahogy mondtam. Ez egy szép kis mormota. Ezzel el is búcsúztunk, boldogságomban nagyon halkán, hogy a hangulatot meg ne zavarjam, kiléptem a boltocska ajtaján, vissza a hóésésbe. Különös volt ez a mormota-ügy, éppen nekem, hiszen akkor már közel két éve nem aludtam, csak néha, perceket, azt is a kádban – éjjel, ébren a sötétben feküdtem rossz gondolatok között, hajnalban felkeltem és átültem a fürdőkádba, nyakig a forró vízbe, gőzbe, ott szedegettem – teljesen hatástalanul – a nyugtató gyógyszereket. Olvasni sem bírtam, úgyhogy csak ébren bámultam a gőzt. És most lett egy mormotagalléros kabátom – csak felhajtom a gallért, az puhán átölel, és megint nem vagyok egyedül, velem van a néhai, lemészárolt mormota. Nyakam körül alussza örök, mártír álmát szegény. Ezért akkora kedvencem az időjós groundhog, Punsxutawney Phil.

A NAPLÓ ÉS AZ ÖRDÖG

A pali – aki már kéményseprőnek, hírlapkihordónak, postásnak, sőt – így, többszámban – rendőrségnek is vallotta magát a kaputelefonon a fülem hallatára, mikor én befelé igyekeztem – mert ilyesmivel etette a nyugdíjasokat, hiszen azok, számításai szerint az ilyen azonosságok ügyében elég hiszékenyek, továbbá havi rendszeres nyugdíjuk van, úgyhogy szinte naponta

esznek, neki meg egy fillére se, éppen ezért szeretett volna bejutni a kukákhoz, a kukáinkhoz – , már bent volt, a Napház mélyén állt, a sárkány alaprajzú, hűvös udvaron, a kukák tárva-nyitva, és ő a kora délutáni nap fényénél nagy nyugalomban olvasgatott valamit az egyik kukánál, amikor én hazatértem, haza, hiszen nekem ekkor még van otthonom, éppen ez ennek 63 a pár sornak az egyik titka, hogy ez a van mesebeli szépen egyszer majd, valami, lehetőleg lágy átmenettel, vagy villámcsapással Volt lesz, hatvan volt, mondják, és akkor a kaleidoszkóp árnyalatnyit fordul velem meg a kukánál álló hajléktalannal, aki még mindig majdnem mozdulatlanul áll és valamit nagyon olvas. Úgyhogy, míg arra várok, hogy a lift hozzám süllyedjen a mélybe, majd felemeljen magamhoz, kinézek a lépcsőház ablakán a tárva-nyitva álló kukák sorára, és próbálom kitalálni, mennyi könyv lehet még a kukában. Meg úgy általában... nem tudom, mit figyelek, mire várok, csak nézem én is a kormos markában a könyvet. Vékony könyv, olyan keskeny, magas, zsebkönyvnek nevezik az ilyet, lapozgatja, valami fura mozdulattal egyszerre megfordítja, miért, hát, hogy kitépje belőle az első oldalakat, ahogy saccolom, legalább tizet. Ekkor, kb. öt másodperc múltán, összeadom a lapkitépés miatt, hogy mit tart a kezében a ház n plusz egyedik lakója. Az ott a kezében valamelyikünk élete, valamelyikünk naplója. És elég jól ismerem életem soráról az ilyet, elkezdjük, nagy garral, megírjuk az első sorokat, nagyon jól halad, ekkor gyanút kéne, kellett volna fognunk, éppen olyan jól halad, mint kezdetén az ígéretes kis életünk, de aztán lassít a napló, már egyre kevesebb a leírható, vagy pontosabban, fájdalom nélkül leírható dolog, életesemény, már egyre többet kell magyarázni, egyre több a gondolatjel, betoldások csúfítják el a kéziratot, ez nem az a szerző, akinek a lila tintával írott, gyöngybetűs sorai javítás nélkül mehetnek a nagy nyomdába, teli van javításokkal az ilyen élet, az ilyen kézirat, csupa vacak kísérletezés, átlapozzuk – milyen sokat írtam, és még csak öt oldal az egész... semmi értelme folytatnom ezt... kidobja. Odalent, a hajléktalan kukás sem olvassa el a mohos udvaron, azonnal, mintha ördögöt látott volna, abbahagyja a nyomozást, amikor rájön, mit tart a kezében. Ezért tépi ki az első oldalakat, azok neki nem kellenek, a többi még üres, azokkal még majd valamit lehet kezdeni... – Mit?! édes istenem, mit. – gondolom magamban, miközben leér hozzám a lift, és még éppen látom a kézmozdulatát, ahogy a láthatatlan könyv első tíz lapját a kukába dobja az udvaron.